

Mitä(h), tä(h) ja hä(h) twiitin aloittavana responssina Twitterissä

HELENA NURMIKARI

1 Johdanto

Sosiaalisessa mediassa ja pikaviestimissä käytävät keskustelut, esimerkiksi Facebook- ja WhatsApp-keskustelut, ovat vakiintunut osa nykypäivän arkista vuorovaikutusta ja suomen kielen käyttöaluetta. Yksi näitä kirjoitetun keskustelun muotoja leimaava piirre on se, että keskustelijat ovat vuorovaikutukseen osallistuessaan useimmiten eri paikoissa ja kirjoittavat viestejä eri aikoihin. Digitaalisen keskustelunanalyysin avulla voidaan tarkastella kirjoitetun keskustelun rakentumista perinteisen etnometodologisen keskustelunanalyysin lähtökohdista mutta uuteen käyttöympäristöön soveltaen (Koivisto, Virtanen & Vepsäläinen 2023). Vuorovaikutuksen syvälinen tutkimus tuo tietoa siitä, mitkä keskustelun rakenteet ja kielen käytön tavat ovat puhutulle ja kirjoitetulle vuorovaikutukselle yhteisiä ja miten ne kenties muuttuvat uudessa ympäristössä. Voidaan esimerkiksi kysyä, esiintyykö kirjoitetussakin keskustelussa korjauksia (Schönfeldt & Golato 2003; Nurmikari 2013, 2021, 2023). Näin saadaan esiin, mitkä keskustelun piirteet pysyvät herkemmin muuttumattomina, mitkä piirteet ovat alttiita muutoksille ja minkälaisia mahdolliset muutokset ovat. Samalla tarkennetaan kokonaiskuva kielenkäytöstä ja vuorovaikutuksesta ja saadaan uusia näkökulmia myös puhutun keskustelun tutkimukseen.¹

Tarkastelen tässä tutkimuksessa ilmausten *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* käyttöä Twitter-keskustelussa.² Keskityn erityisesti ilmausten sekventiaaliseen asemaan twiitin alussa ja analysoin, onko ilmausten alkuasemaiseen käyttöön kiteytynyt korjaamiseen tai affektisuuteen liittyviä tehtäviä. Puhutussa keskustelussa *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmauksia käytetään avoimina korjausaloitteina eli kysymyksinä, jotka osoittavat edelliselle puhujalle, että tämän vuorossa on ollut jotain ongelmallista. Ne jättävät ongelman laadun kuitenkin avoimeksi, vastaanottajan pääteltäväksi. (Lilja 2010: 118–137; Haakana 2011; Drew 1997.) Ongelma liittyy yleensä keskustelukumppanin vuoron kuulemi-

1. Lämmin kiitos kahdelle nimettömälle arvioitsijalle huomioista tämän artikkelin käsikirjoitukseen! Kiitos myös väitöskirjaohjaajilleni Marja-Leena Sorjoselle, Lari Kotilaiselle ja Liisa Raevaaralle.

2. Viestipalvelu Twitterin nimi muuttui X:ksi kesällä 2023. Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin ennen nimenvaihdosta, joten käytän palvelusta nimeä Twitter.

seen tai ymmärtämiseen. Avoimeen korjausaloitteeseen on tavallista vastata toistamalla koko ongelmavuoro tai sen osa. Ongelman ratkettua keskustelu voi jatkua. Esimerkki 1 havainnollistaa *mitä*-lekseimin käyttöä avoimena korjausaloitteena puhelin-keskustelussa. Korjausaloitetta (r. 4) edeltää päällekkäinen toiminta (r. 1–2).

(1) Arkikeskustelu puhelimesta (Haakana 2011: 37, 45)

01 Reijo: ((köhii:)) kheh kheh [kh [khh kmhh
 02 Pekka: [sammalki o [vähä jäässä.
 03 (.)
 04 Reijo: >mitä<?,
 05 Pekka: ↑sammalki o vähä jäässä,m[hh
 06 Reijo: [↓pikkase (o) joo:

Pekka vastaa Reijon korjausaloitteeseen ongelmavuoron toistolla (r. 5) ja osoittaa näin käsittelevänsä korjauspyyntöä kuulemisiongelmaan liittyvänä. Seuraavassa vuorossa (r. 6) Reijo vie keskustelua eteenpäin. Korjaussekvenssi on siis päättynyt Pekan tuottamaan vierusparin jälkijäseneen. (Haakana 2011: 37; Schegloff 2007: 115–117.) Myös Twitterissä *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmauksia voidaan käyttää avoimen korjausaloitteen sekventiaalisella paikalla, yksin omana vuoronaan ja potentiaalisena vierusparin etujäsenenä. Tutkimassani Twitter-aineistossa sellaista vuoroa seuraa kuitenkin vain harvoin vastaus (jälkijäsen) (ks. myös Nurmikari 2023: 154–157; vrt. Nurmikari 2013).

Tässä artikkelissa käsittelen seuraavan esimerkin kaltaista *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten käyttöä twiitin aloittavana responssina Twitterissä. Esimerkin 2 twiitissä kommentoidaan tv-kanava MTV3:lla syksyllä 2021 esitettyä Tanssii tähtien kanssa -ohjelman jaksoa, jossa tanssipari Sita ja Aleksi putosi pois kilpailusta. Twiitti alkaa *Täh?!?*-ilmauksella ja jatkuu sen jälkeen muulla tekstillä.

(2) **Täh?!?** Tähän oli upee tanssi! Tuomarit on väärässä! Sita ja Aleksi rules!
 #mtvttk

Twiitti ei koostu pelkästä *täh*-ilmauksesta, joka toimisi korjausaloitteena ja jättäisi vastaanottajalle tilan vastata, vaan ilmauksen jälkeen on kirjoitettu lisää tekstiä samaan twiittiin. *Täh*-ilmauksella on tässä asemassa partikkelimainen, keskustelijan affektista asennoitumista kuvaava tehtävä (ks. myös esimerkkiä 6).

Kolmesta tarkastelemastani ilmauksesta *mitä(h)* on käyttöalaltaan laajin. *Mitä* on *mikä*-kysymyssanan partitiivimuoto, jota käytetään erilaisissa interrogatiivilauseissa (esim. *Mitä tämä maksaa?* KS s.v. *mikä*). *Nyky-suomen sanakirjasta* löytyy *mitä*-sanana lisäksi oma sana-artikkelinsa muodolle *mitäh* (NS s.v. *mitäh*). Sen käyttöä kuvataan toisen vuoroon kohdistuvana kysymyksenä ([*Mm. kysyttäessä toisen sanoja*] *Mitäh?*). Lisäksi *mitäh*-sanana alkuasemaisesta käytöstä esitetään esimerkki Juhani Ahon tekstistä (*”Mitäh? Ei se käy...”*). Toinen tarkasteleman ilmaus, *tä(h)*, on *mitä*-partikkelin jälkitavasta muodostunut lyhenne (Sorjonen 1997: 124; Haakana 2011: 38). Se sisältyy omana haku-sananaan vain KS:n verkkoversioon (KS s.v. *tä* = *täh*), jossa sen käyttö kuvataan alku-

asemaiseksi (*Täh, siis mitä ihmettä sinä höpötät?*). Sen sijaan kolmas tarkasteltava ilmaus, *hä(h)*, esiintyy hakusanana (*häh*) jo Gananderin (1997 [1787]) sanakirjassa interjektioiksi määriteltynä. *Hä(h)* määritellään KS:ssä ja *Suomen kielen perussanakirjassa* (1990–1994) kysymysnanaksi ja toisaalta näytetään sen ”hölmistymistä ja epäuskoa” ilmaiseva käyttö vuoron alussa (*Häh, mitä sinä puhut?*). NS:ssä *hä(h)* taas luokitellaan interjektioiksi, jota voidaan käyttää kysymyksessä (*Häh, että mitä?*). VISK:ssa (§ 792) mainitaan, että *tä* ja *hä(h)* voivat olla interjektioita ja dialogipartikkeleita (ks. myös Haakana 2011: 42–43). Sanakirjojen määritelmistä näkyy, että *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten alkuasemainen ja affektinen käyttö ja myös niiden tuottoasujen variaatio³ on pantu merkille ennenkin.

Kerron seuraavassa luvussa keskustelunanalyttisestä tutkimuksesta ja siihen liittyvästä affektin tutkimuksesta. Sen jälkeen esittelen tutkimusaineistoni (luku 3) ja esitän tutkimukseni keskeiset tulokset aineistoesimerkkien avulla (luku 4). Lopuksi pohdin tutkimukseni tulosten merkitystä (luku 5).

2 Keskustelunanalyttinen puheen korjausten ja affektin tutkimus

Keskustelunanalyttisessä tutkimuksessa käsitellään sitä, miten vuorovaikutus etenee keskustelijoiden välisenä yhteistyönä, millaisia lainalaisuuksia keskustelussa on ja millaisia keinoja siinä käytetään. Tulkintoja tehdään tarkastelemalla keskusteluvuoroja suhteessa toisiinsa ja tulkitsemalla keskustelijoiden toimintaa yksityiskohtien perusteella objektiivisesti (Sacks, Schegloff & Jefferson 2016 [1974]). Keskustelunanalyttinen tutkimustapa kehitettiin alun perin puhutun keskustelun tarkasteluun, ja ensimmäiset käytetyt aineistot olivat puhelinkeskusteluja (Sacks 1992a ja b). Nykyään keskustelunanalyttinen tutkimus keskittyy yhä enemmän videoitujen kasvokkai keskusteluiden ja vuorovaikutuksen multimodaalisuuden tarkasteluun (esim. Mondada 2016; Harjunpää, Mondada & Svinhufvud 2018). Puhuttujen keskusteluiden lisäksi keskustelunanalyysiä on sovellettu kirjoitetun aineiston analysoimiseen, kuten kaunokirjallisuuden dialogien ja kerronnan tarkasteluun (Tiittula & Nuolijärvi 2013; Nykänen & Koivisto 2016). Tutkimustapaa käytetään myös digitaalisen vuorovaikutuksen tutkimuksessa (ks. Giles, Stommel, Paulus, Lester & Reed 2015; Koivisto ym. 2023). Keskustelunanalyysi antaa niin puhutun kuin kirjoitetunkin keskustelun tarkasteluun yksityiskohtaisen ja objektiivisen näkökulman: miten keskustelijat itse käsittelevät vuorovaikutustilannetta?

Suomen kielen alalla digitaalista keskustelunanalyysiä on hyödynnetty esimerkiksi televisio-ohjelmaan suunnattujen direktiivien (Salomaa 2020), verkkopeli-vuorovaikutuksen (Lindström 2020) ja WhatsApp-keskustelun sekventiaalisen jäsentymisen tarkasteluun (Virtanen, Vepsäläinen & Koivisto 2021). Myös korjauksia ja korjausilmausten (esim. *eiku, mitä, täh* ja *häh*) käyttöä on tarkasteltu yksittäisissä tutkimuksissa (Harle 2011; Nurmikari 2013, 2021, 2023). Käsillä oleva tutkimus hyödyntää keskustelunanalyttistä tarkastelutapaa erityisesti keskusteluiden sekventiaalisen jäsentymisen, affektisuuden ja affiliatiivisuuden analysoimisessa.

3. Puhutussa keskustelussa avoin korjausaloite tuotetaan usein hyvin lyhyenä, ja *h*-loppuisuus voidaan nähdä tällaisen ilmauksen tuottopiirteenä (Haakana 2011).

Korjaukset ovat etenkin puhuttuun keskusteluun liittyviä jaksoja, joissa keskustelijat ratkaisevat ja ehkäisevät keskustelun ongelmakohtia sekä ohjailevat keskustelun kulkua. Erilaisilla korjaustoiminnoilla voidaan käsitellä muiden muassa oman puheen lipsahduksia, toisen vuoron vastaanottamiseen liittyviä ongelmia ja tietoon ja tietämiseen (eli episteemisyyteen) liittyviä käsityksiä (Schegloff 1987; Haakana & Kurhila 2009; Drew, Walker & Ogden 2013; Haakana & Visapää 2014). Korjaus voidaan tehdä korjaussekvenssin eri kohdissa vakiintuneen preferenssijäsennyksen mukaisesti (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977; Kitzinger 2013; ks. kuitenkin Haakana & Kurhila 2009). Puhutussa keskustelussa korjausjakson hienojakoisuus on mahdollinen, koska keskustelijat konstruoivat vuorovaikutusta samaan aikaan (ks. Sacks ym. 2016 [1974]). Kirjoitetussa Twitter-keskustelussa vuorovaikutus etenee kuitenkin toisella tapaa, hitaammin ja asynkronisesti (ks. Garcia & Jacobs 1999; vrt. Wikström 2017: 18). Näin ollen korjaustoiminnoille on Twitterissä vähemmän tarvetta. Kirjoitetussakin keskustelussa esiintyy kyllä korjausjaksoja, mutta ne eivät aina liity aitojen ongelmien ratkaisemiseen vaan esimerkiksi leikittelyyn (esim. Nurmikari 2021: 354–357).

Korjaukset ovat kuuluneet alusta asti keskusteluanalyysin keskeisiin tutkimuskohteisiin, ja erilaisia korjaustyyppisiä on tunnistettu ja kuvattu jo varhain (Schegloff, Jefferson & Sacks 1977). Drew (1997) nosti avoimet korjausaloitteet (esim. *what, huh*) erityiseen tarkasteluun kuvaamalla englannin kielestä tapauksia, joissa käsitellään keskustelukumppanin edeltävään vuoroon liittyviä kuulemisen ja ymmärtämisen ongelmia. Tämänäyttypisiä korjausaloitteita löytyy eri kielistä, ja niiden käytössä on nähtävissä jopa universaaleja piirteitä (ks. Enfield ym. 2013). Suomen kielen avoimia korjausaloitteita, kuten *mitä(h)*, *tä(h)*, *hä(h)* ja *anteeks(i)*, ovat tutkineet etenkin Lilja (2010: 118–137), Haakana (2011), Pajo (2013) ja Carlson (2014) (ks. myös Haakana, Kurhila, Lilja & Savijärvi 2016). Jo aiemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että avoimilla korjausaloitteilla ja niiden aloittamilla sekvensseillä voidaan tehdä keskustelussa muutakin kuin korjaustoimintoja, kuten säädellä keskustelun osallistumiskehikkoa (Egbert 1997) tai haastaa edellistä puhujaa (Schegloff 2007: 100–104). Korjausilmausten affektisista, interjektioimaisista käyttötavoista on myös mainintoja eri kielistä (Goffman 1978: 810; Selting 1996; Schegloff 1997: 541–542; 2007: 100–104; Wilkinson & Kitzinger 2006: 171; Huhtamäki 2015; Lee & Sohn 2022). Tässä tutkimuksessa nousee esiin sellainen puheenvuoron alkuun sijoittuva korjausilmausten affektinen käyttö, jota ei aiemmin ole kuvattu tässä laajuudessa.

Affektista asennoitumista voidaan ilmaista keskustelussa monilla erilaisilla keinoilla, kuten morfosyntaktisilla rakenteilla, leksikaalisilla resursseilla sekä prosodisesti ja kehollisesti (Du Bois 2007; Stivers 2008; Couper-Kuhlen 2009; Sorjonen & Peräkylä 2012). Toisaalta sitä voidaan osoittaa myös hiljaisuudella ja vastaamatta jättämisellä (Tainio 1997). Twitterissä vastaamatta jättäminen ei toimi tehokkaana osoituksena asennoitumisesta, koska keskustelu ei noudata samoja vuorottelun periaatteita kuin puhuttu keskustelu vaan etenee asynkronisesti (ks. Salomaa 2019: 64–65). Partikkelit kuitenkin käyvät lekseimeinä myös kirjoitettuun keskusteluun; monet suomen kielen partikkelit liittyvät puhutussa keskustelussa affektisiin konstruktioihin ja konteksteihin eri kohdissa vuoroa (esim. Koivisto 2011; Hakulinen & Sorjonen 2012; Vepsäläinen 2019). Tässä tutkimuksessa tarkastellaan lekseimejä *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* Twitter-

vuorovaikutuksessa ja pohditaan, liittyykö niiden käyttöön korjaavuutta vai enemmän jotain samanlaista kuin partikkeleiden tai interjektoiden käyttöön.

3 Aineisto

Twitter on kaikille avoin, etenkin yhteiskunnalliseen keskusteluun paljon käytetty sosiaalinen media. Se on julkisen keskustelun ja tiedonvälityksen alustana merkittävä (Isotalus, Jussila & Matikainen 2018). Tieto leviää Twitterissä nopeasti, ja se on myös tehokas sosiaalisen verkostoitumisen väline (Zappavigna 2011; Zappavigna & Martin 2018; Ruoho & Kuusipalo 2018; Scott 2021). Twitter-keskustelu on suurelta osin vapaamuotoista arkista vuorovaikutusta. Koska keskustelu on julkista, läsnä on kuviteltu mutta samalla olemassa oleva yleisö (Marwick & Boyd 2010), ja sen implisiittinen läsnäolo vaikuttaa yksilön kielellisiin ja vuorovaikutuksellisiin valintoihin.

Vuorovaikutuksen kannalta Twitter-keskustelulle on ominaista viestien rajattu pituus ja keskustelun asynkronisuus. Tämän tutkimuksen aineistonkeruun aikana yksi twiitti on voinut olla korkeintaan 280 merkin mittainen. Keskustelun asynkronisuus ja kirjoitettu muoto taas rajoittavat ja muuttavat vuorovaikutuksen sekventiaalisia käytänteitä ja ilmaisemisen tapoja kasvokkaiseen vuorovaikutukseen nähden (asynkronisuudesta ks. Garcia & Jacobs 1999). Voidaan silti ajatella, että Twitterissä keskustelijat ovat vuorovaikutuksessa yhteisessä tilannekontekstissa ja paikassa (vrt. Tiittula & Voutilainen 2016: 42). Toisin kuin samassa tilassa käytävässä kasvokkaiakeskustelussa, Twitter-keskustelijoilla ei kuitenkaan ole vastaamisen velvollisuutta (ks. Meredith, Giles & Stommel 2021: 6–8).

Twitter-keskustelu on pääosin julkista ja avoimesti saatavilla, ja sitä tutkitaan usein niin sanotuilla big data -menetelmillä, jolloin aineistoksi kerätään suuria korpuksia digitaalisia keskusteluita (esim. Zappavigna & Martin 2018; Laitinen, Paulasto & Meriläinen 2020). Aineistoa voidaan kerätä myös käsityönä ilman erillisiä ohjelmistoja, esimerkiksi täsmähakusanoilla, kuten tässä tutkimuksessa on tehty. Keruutavasta riippumatta aineistoa tulee käsitellä harkiten. Rekisteröityessään palveluun käyttäjät antavat luvan julkaisemansa sisällön avoimeen käyttöön, mutta käytännössä yksittäinen käyttäjä ei jonkin twiitin kirjoittamisen hetkellä välttämättä ole tietoinen vuorovaikutteisen median julkisuudesta eikä siitä, että keskusteluita saatetaan tallentaa tai julkaista edelleen. Twitterin käyttäjät esiintyvät usein oikeilla nimillään ja voivat jakaa henkilökohtaista, arkaluontoistakin tietoa. Tutkijan on hyvä käyttää eettistä harkintaa tallentaessaan twiittejä ja julkaistessaan niitä. (Ditchfield 2021.) Suomessa on tehty Twitter-aiheista kielentutkimusta esimerkiksi sosiaaliseen televisioon (Salomaa 2019) sekä monikielisyteen ja kielelliseen vaihteluun liittyen (Laitinen, Paulasto & Meriläinen 2020). Myös poikkitieteellistä, maantiedettä, kielitiedettä, väestötiedettä ja haastattelua aineistoja yhdistävää tutkimusta on tehty (Pienimäki, Väisänen & Hiippala 2023).

Keräsin tutkimusaineiston vuonna 2022 kirjoittamalla hakusanoja Twitterin selaimella käytettävän version hakukenttään ja tallentamalla tulokseksi tulleita twiittejä ja niitä ympäröiviä keskusteluita kuvakaappauksina kovalevyille. Etsin aineistoa ensin hakusanoilla *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* ja niistä muodostetuilla hashtageilla. Keräsin kuta-

kin esiintymää aluksi noin 50 twiitin kokoelman, joskaan osa hakusanoista ei tuottanut niin montaa hakutulosta. Keruun jälkeen kirjoitin twiitit manuaalisesti tekstimuotoon analysoimista varten.

Alustavassa analyysissä kävi ilmi, että *mitä(h)-*, *tä(h)-* tai *hä(h)-*lekseemi voidaan kirjoittaa eri kohtiin twiittiä, kuten sen ainoaksi elementiksi tai twiitin keskiosaan, alkuun tai loppuun. Alkuasemainen käyttö osoittautui tyypilliseksi, joten keräsin siitä lisää aineistoa. Lisäsin mukaan eri kirjoitusasuja sillä perusteella, että puhutun keskustelun korjausilmauksiin liittyvä prosodinen vaihtelu voisi ilmentyä Twitterissä sananloppuisen *h*:n lisääntymisenä.⁴ Alkuasemaisiin tapauksiin keskittynyt haku toi ilmi, ettei hashtag-muotoisia *mitä(h)-*, *tä(h)-* ja *hä(h)-*lekseemien variantteja käytetä twiitin alussa kuin yksittäistapauksissa. Näin ollen rajasin lopulliseksi aineistoksi vain ne twiitit, joissa *mitä(h)*, *tä(h)* tai *hä(h)* esiintyy ilman hashtagia alkuasemaisena, kuten esimerkissä 2. Taulukosta 1 käy ilmi lopulliseen aineistoon (261 twiittiä) sisällytettyjen aineistoesiintymien määrät hakutermeittäin.

Lekseemi	Määrä
<i>mitä</i>	37
<i>mitäh</i>	52
<i>mitähh(h)</i>	20
<i>tä</i>	19
<i>täh</i>	57
<i>tähh(h)</i>	1
<i>hä</i>	35
<i>häh</i>	40
<i>hähh(h)</i>	0
Yhteensä	261

Taulukko 1.

Tutkimusaineisto. Twiitin alkuun kirjoitettujen *mitä(h)-*, *tä(h)-* ja *hä(h)-*lekseemien määrät aineistossa.

*Tä(h)-*lekseemin alkuasemainen käyttö painottuu *täh*-muotoon. *Hä(h)-*lekseemi on sitä harvinaisempi, ja sen käyttö jakaantuu melko tasaisesti *hä*- ja *häh*-muotojen välille. Ennakko-oletuksistani poiketen kahteen tai useampaan *h*-kirjaimen loppuvaa kirjoitusasua ei käytetä näissä kahdessa lekseemissä juuri lainkaan (esim. *hähh(h)*). Sen sijaan *mitä*-lekseemiin liitetään useammin *h*-kirjaimia.

Ilmauksen muodolla ei näytä olevan eroa vuorovaikutustehtävän kannalta, vaan sekventiaalinen asema on keskeisempi. Eri lekseemien yleisyydestä avoimena korjausaloitteena puhutussa keskustelussa on saatu eri tutkimuksissa erilaisia tuloksia (ks. Lilja 2010: 118–121; Haakana 2011; Haakana, Kurhila, Lilja & Savijärvi 2016). Twitterissä variaatiota ilmenee paitsi lekseemin valinnassa, myös vaihtelevassa välimerkkien käy-

4. Hakutuloksia löytyy myös hakusanoilla, joissa *ä* on korostettuna (*mitäääh*, *tääh* jne.), ja myös puhutun keskustelun nopeaa tuottotapaa mukaileva *mtäh* (ks. Haakana 2011) on käytössä Twitterissä.

tössä. Kysymysmerkin käytön voisi olettaa puoltavan lekseemin kysyvyyttä, mutta kuten tulen näyttämään analyysissä, kirjoitusasulla ei ole merkitystä lekseemin käytön ja tulkinnan kannalta.

Siirryn seuraavaksi analysoimaan *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten käyttöä twiitin aloittavana responssina. Esitän keskustelukatkelmat niin, että keskustelijoiden nimet on pseudonymisoitu. Esimerkeissä on mukana keskustelussa käytetyt emojiit sekä meta-tietoa tykkäyksistä ja viestien lähetyssajoista. Aineiston keruun hetkellä kaikki twiitteihin kohdistetut tykkäykset eivät näkyneet, joten puuttuvista tykkääjistä ei voida tehdä varmoja päätelmiä. Viestit on jälkikäteen numeroitu katkelmien käsittelyn helpottamiseksi.

4 *Mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* asennoitumisen ilmaisimena

Mitä(h)-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-lekseemien alkuasemainen käyttö poikkeaa samojen lekseemien tehtävistä puhutun keskustelun korjausjaksoissa. Kun twiitti alkaa avoimelta korjausaloitteelta näyttävällä ilmauksella mutta jatkuu muulla tekstillä, vastaanottajalle ei jää tilaa käsitellä ilmausta kysymyksenä ja vastata siihen. Tarkastelen tässä osiossa, millaisia tehtäviä *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten alkuasemaisella käytöllä on Twitter-keskustelussa. Analyysi jakautuu kolmii sen mukaan, millaisessa tehtävässä ilmauksen aloittamaa twiittiä käytetään. Tarkastelen ensin tapauksia, joissa ilmaus aloittaa erimielisyyttä osoittavan kannanoton (alaluku 4.1), ja sen jälkeen tapauksia, joissa ilmaus aloittaa samanmielisyyttä osoittavan kannanoton (alaluku 4.2). Lopuksi paneudun tapauksiin, joissa kyse on pikemminkin yllättyneisyydestä kuin eri- tai samanmielisyydestä (alaluku 4.3). Eri näkökulmia yhdistelevä analyysi perustuu seuraavien kysymysten pohtimiseen: Mikä on *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-ilmauksen tehtävä twiitin aloittavana responssina? Entä onko *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten vuoronalkuinen käyttötapa ominainen vain kirjoitetulle keskustelulle, vai löytyykö aiemmasta tutkimuksesta viitteitä siihen, että sitä voitaisiin käyttää myös muissa keskusteluympäristöissä, kuten puhutussa keskustelussa?

4.1 *Mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* erimielisessä kannanotossa

Twitter-keskustelija voi kirjoittaa viestin eli twiitin omalle sivulleen tai kommentiksi toisen keskustelijan kirjoittamaan twiittiin. Käsittelen seuraavaksi tapauksia, joissa *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-ilmaus aloittaa erimielisyyttä ilmaisevan kommenttitiitin. Esimerkissä 3 on käytössä *täh*-lekseemi. Keskustelu alkaa Oton julkaisemasta, keskustelun aloittavasta twiitistä, jossa on linkki Göteborgin jengirikollisuutta käsittelevään Helsingin Sanomien uutisartikkeliin. Otto on liittänyt twiittiin otteen artikkelista kuvakaappauksena. Samaan viestiin itse kirjoittamassaan tekstiosassa hän ottaa kriittisesti kantaa Ruotsin tilanteeseen äärimmäisyysilmauksella (engl. *extreme case formulation*, Pomerantz 1986) *käsittämätön sosialipoliittinen katastrofi* ja tähtien väliin kirjoittamallaan metatason lisäyksellä **kaikki Ruotsista yleensä käytetyt ylisanat**⁵.

5. Tähdistä Twitter-vuorovaikutuksessa ks. Virtanen (2022).

- (3) 1 **Otto** @ottoaaltola [12.23]
 Tää on kyl käsittämätön sosialipoliittinen katastrofi, miten *kaikki Ruotsista yleensä käytetyt ylisanat* on parissa vuosikymmenessä valahtanut tilanteeseen, jossa toiseksi suurimmassa kaupungissa on viranomaisiin laajasti valtaa käyttävä mafia
 [URL: hs.fi/ulkomaat/art-2...]
 [Kuvakaappaus]
- 2 **Otto** @ottoaaltola [12.27]
 Jotain Ruotsissa on tehty perustavalla tasolla enemmän väärin kuin Ranskassa, Saksassa tai UK:ssa, joissa on ollut iät ajat paljon maahanmuuttajia, muttei vastaavaa jengirikollisuutta
 [7 tykkäystä]
- 3 **Lauri** @laurijarvinen [19.40]
 → **Täh?** Kyllähän kaikissa kolmessa on. Ei ehkä yhtä paljon suhteessa asukasluukuun, mutta on.
- 4 **Otto** @ottoaaltola [19.45]
 No totta hiivatissa on. Meinasin nimenomaan suhdetta asukasluukuun ja muutoksen nopeutta. Ruotsissakin rikollisuus jengiytyi viimeistään 70-luvulla, mutta nykyinen segregaatio ja raa'an väkivallan määrä on silti uutta ja eriä
 [1 tykkäys: Lauri]

Viestissä 2 Otto jatkaa edellä aloittamaansa puheenaihetta vertaamalla Ruotsia muihin maihin. Väitelausemuotoinen vuoro on kannanotto (Tainio 1996; Pomerantz 1984), jonka avulla Otto kutsuu muita liittymään sosiaalisen median keskusteluun ja yhtymään mielipiteeseensä (ks. Zappavigna 2011). Kutsuun vastaa Lauri, joka liittyy keskusteluun *Täh?*-alkuisella kommentilla (viesti 3). Kahdessa seuraavassa, samaan twiittiin kirjoitetussa virkkeessä Lauri jatkaa Otolle kohdistettua vastaustaan. Ensimmäinen, *kyllähän*-alkuinen virke torjuu edellisen viestinosan kiellon (*muttei [ole ollut] vastaavaa jengirikollisuutta*). *Kyllä*-partikkeliin yhdistetty *hän*-liitepartikkeli osoittaa tiedon itsestäänselvyyttä (VISK § 830) ja toimii tässä kontekstissa vastaan väittämisen keinona sekä selittää edelle kirjoitetun *Täh?*-ilmauksen merkitystä (*kyllä*-alkuisuudesta ks. Hakulinen 2001a; VISK § 1203). Tässä asemassa, pidemmän twiitin alussa, *täh* ei ole avoin korjausaloite, joka vaatisi vastaanottajalta ongelman tulkitsemista ja jonka jälkeen olisi jätetty tilaa vastata (vrt. Haakana 2011). Puheenvuoron alkuun kirjoitettu *Täh?*-responsi *kyllä* kyseenalaistaa edellä sanottua mutta aloittaakin pidemmän puheenvuoron, jossa kirjoittaja itse kertoo, minkä asian hän nostaa keskustelun kohteeksi. Twiitti jatkuu lauseella *kaikissa kolmessa on*, jolla Lauri positioidi itsensä tietäväksi ja kiistää Oton sanoman todenperäisyyden. Virke on samankaltainen kuin Sivisen (1996: 128–129) kuvaama *kyllä*-alkuinen ja verbi-loppuinen kannanotto, joka osoittaa kontrastia edeltävään vuoroon. Toisessa virkkeessä Lauri suhteuttaa näkemyksensä varmuutta vertaamalla rikollisten määrää väkilukuun. Sen jälkeen hän kuitenkin korostaa kriittistä argumenttiaan ja samalla lieventää sitä osittaista samanmielisyyttä osoittavalla, jengirikollisuuden esiintymi-

seen elliptisesti viittaavalla *mutta on* -vahvistuksella. Twiitti on kokonaisuudessaan erimielinen kannanotto.

Otto vastaa Laurille samanmielisyyttä osoittavalla affektisella lausekkeella *no totta hiivatissa on* (viesti 4). Virkkeessä on Laurin aiemmasta viestistä toistettu *olla*-verbi, ja vastaus kohdistuuikin ennen kaikkea alkuasemaisen *Täh?*-ilmauksen jälkeiseen twiitin osaan. Oton twiitti on samanmielinen kannanotto, jolla kirjoittaja osoittaa tietämystään aiheesta ja nostaa näin itsensä Laurin kanssa yhteiseen tiedolliseen tilaan (Tainio 1996; Stivers 2005; Sorjonen & Hakulinen 2009; Hakulinen & Sorjonen 2011). Otto jatkaa twiittiä vielä toisella virkkeellä esittämällä selityksen, jolla täsmentää argumenttinsa osittain samanmieliseksi ja että ajatteli asiaa samalta kantilta kuin Lauri. Hän pyysy kuitenkin samalla omassa alkuperäisessä kannassaan. Viestiin on tullut Laurilta tykkäys mutta ei muuta vastausta. Tykkäys kertoo siitä, että Lauri hyväksyy Oton selityksen. Erimielisyyden ja episteemisen tasapainottelun ratkettua keskustelu päättyy (vrt. Heritage 2012a, 2012b).

Esimerkissä 3 keskustelijat päätyivät kolmen puheenvuoron mittaisen väittelyn tuloksena olemaan osittain samaa mieltä tai ainakin hyväksymään jonkinlaisen yhtenevän linjan keskustelussa. Sen sijaan esimerkissä 4 keskustelijat jäävät puheena olevasta asiasta osittain erimielisiksi.

- (4) 1 Ulla @ullamantynen [15.56]
Kirjotinko just sähköpostiin ”aurinkoisin syysterveisin”? Koska musta tuntuu et taisin just kirjoittaa.
[8 tykkäystä, myös Leevi]
- 2 Leevi @leevipeltonen [16.28]
→ Hä mitä vikaa tossa on :D Mä kirjoitan usein noin.
[1 tykkäys]
- 3 Ulla @ullamantynen [16.35]
Se kuulostaa teennäiseltä ja sellaselta mitä setätädit kirjoittaa sähköposteihin, tasoo liibalaabat ja hymyhuulet =D
[1 tykkäys: Leevi]
- 4 Leevi @leevipeltonen [16.39]
Joo niinhän se kuulostaa mut... Sähköposti on jotenki mulle sellanen media et siihen kuuluu sellaset...

Ulla kertoo keskustelun aloittavassa twiitissä epäsuorasti, että on päättänyt kirjoittamansa sähköpostin syysterveisten toivotukseen⁶. Twiitin alku on muotoiltu kysymykseksi (*Kirjotinko* – – ?), minkä jälkeen on kirjoitettu kysymyksen kohdistuva vastaus. Se alkaa konjunktioilla *koska*, joka on vastauksen aloitin mutta johon liittyy tässä yhteydessä myös perustelevuutta ja selitys sille, miksi Ulla on esittänyt edeltävän kysymyksen (ks. Herlin 1997; Raevaara 2009; VISK § 1129). Kysymys–vastaus-rakenteeseen sekä vastauksen anaforisuuteen ja perustelevuuteen on kätkettyä ironiaa ja kannan-

6. Syysterveisten ja muiden ystävällisesti muotoiltujen tervehdysten kirjoittaminen sähköposteihin on leimattu Twitterissä boomereiden eli ”ajassa jälkeen jääneiden ihmisten” toiminnaksi (Kotus 2021).

otto, jonka mukaan sähköpostiin ei tulisi kirjoittaa *aurinkoisin syysterveisin* (Rahtu 2006: 33; Virtanen & Juvonen 2018).

Leevi vastaa Ullalle *Hä*-alkuisella viestillä (2). *Hä*-aloituksen jälkeen hän esittää hakukysymyksen (*mitä vikaa tossa on*), jolla hän haastaa Ullan näkemyksen ja joka osoittaa, että Leevi on tulkinnut Ullan viestistä sanoman 'syysterveisten kirjoittaminen sähköpostiin on ongelmallista'. Suun auki pitämistä (naurua) kuvaava hymiö (=D) tuo mieleen hymiöiden käytön ennen graafisten emojiiden selvää yleistymistä⁷. Hymiö tekee twiittiin multimodaalisuutta ja auttaa tulkitsemaan sen tässä kontekstissa yllättyneeksi, ehkä myös ystävälliseksi (emojiiden tulkitsemisesta ks. Gawne & McCulloch 2019; König 2019).

Leevin seuraava kysymys (*mitä vikaa*) implikoi erimielisyyttä. Sen jälkeen Leevi kertoo käyttävänsä itse kyseistä ilmaisutapaa ja osoittaa näin tulkinneensa Ullan twiitin syysterveisten kirjoittamista vastustavaksi kannanotoksi. Ulla vastaa Leevin erimielisyyttä implikoivaan kysymykseen selittämällä syysterveisiin liittyvän ongelman (viesti 3): se kuulostaa hänestä teennäiseltä ja sopii paremmin edellisen sukupolven *setätätien* vanhentuneeseen kielenkäyttöön kuin Ullalle itselleen. Mielikuvaa vahvistaa vielä sarkastinen huomautus *liibalaabat ja hymyhuulet* (ks. Pomerantz 1986). Siihen liitetty hymiö, naurua tai ehkä *hymyhuulia* kuvastava hymiö on samanlinjainen Leevin aiemmalla hymiöllä konstruoiman, vanhahtavan mielikuvan kanssa. Ullan viesti kirjoittaa Leeviltä ensin samanmielisyyttä (viesti 4) (*joo niinhän se kuulostaa*). Sen jälkeen Leevi kuitenkin osoittaa erimielisyyttä ensin kontrastia tuovalla *mut(ta)*-konjunktiolla ja sitten kertomalla oman käsityksensä sähköpostiviestittelyyn sopivasta tyylistä (Niemi 2014). Keskustelijat siis rakentavat vuorovaikutustilannetta yhteisymmärryksessä samalla kun neuvottelevat siitä, onko *syysterveisten* kirjoittaminen hyväksyttävää ja heille sopivaa toimintaa.

Myös esimerkissä 5 *hä*-alkuinen kommenttitiwiitti näyttää muotoilultaan erimieliseltä. Keskustelu alkaa Matin omalle Twitter-sivulleen kirjoittamasta, perussuomalaisten (*persujen*) keskustelutaitoja kehuvasta twiitistä.

- (5) 1 **Matti @mattilehti** [19.22]
Haluan kehua peruja.
Joo, tiedän riskini.
Persujen kanssa voi keskustella. Vaikeistakin asioista, ärhäkästi, mutta eivät kieltäydy keskustelemasta epäpuhtaan kanssa.
Vastarannan kollektivistien kanssa vaikeampaa.
Voi sitä vasemman laidan omavanhurskautta! Täs persut parempia.
[1579 tykkäystä, 47 retwiittausta, 109 kommenttia]
- 2 **Sakari @sakariheinonen** [19.45]
Persun kanssa voi keskustella korkeintaan 2 minuuttia asiallisesti ennen kuin puhe siirtyy automaattisesti maahanmuuttoon.
[25 tykkäystä]

7. Twitterissä on tavallisempaa käyttää emojiä kuin hymiöitä.

3 Aapo @aapometsanen [21.20]

→ **Hä**, kuka on saanut kulumaan täydet 2 min? En minä ainakaan.
[3 tykkäystä, myös Sakari]

Sakari vastaa Matin keskustelunaloitukseen twiitillä (viesti 2), jonka alku nostaa esiin tämän twiitistä poimitun ydinsanoman, väitelauseen *Persujen kanssa voi keskustella* mutta yksikköön muunnettuna. Sen jälkeen hän jatkaa samaista virkettä määrittelemällä perussuomalaisen kanssa käytävän asiallisen keskustelun mahdollisen maksimipituuden likimäärän adverbillä ja ajan määreellä (*korkeintaan 2 minuuttia*). Lisäksi hän kertoo, että puhe siirtyy kahden minuutin jälkeen *automaattisesti* käsittelemään maahanmuuttoa. Sakarin käyttämät ilmaisutavat ovat liioittelevia (Pomerantz 1986), mikä tekee twiitistä sävyltään ironisen ja kriittisen, erimielisen kannanoton. Kannanotto liittyy perussuomalaisten maahanmuuttokritiikkiin.

Aapo liittyy keskusteluun *Hä*-alkuisella kommentilla (viesti 3). Kuten edellisesäkin esimerkissä, twiitin aloittavalla responssilla nostetaan myös tässä edeltävästä viestistä esiin jotain laajempaan keskusteluun ja kontekstualisoidaan samalla kirjoittajan yllättyneisyyttä ja affektia. *Hä* on erotettu muusta twiitistä pilkulla, mikä johdattaa lukijan ikään kuin nopeammin eteenpäin kuin kysymysmerkkiä käytettäessä. Sen jälkeen Aapo on kuitenkin kirjoittanut interrogatiivimuotoisen virkkeen *kuka on saanut kulumaan täydet 2 min?* Sakarin käyttämä likimäärän adverb *korkeintaan* on vaihdettu liioittelevampaan täyteen ilmaukseen *täydet 2 min* (vrt. Pomerantz 1984: 65; 1986). Kysymyslause nostaa Sakarin viestistä näin sarkasmilla korostettuna esiin väitteen 'persun kanssa voi keskustella korkeintaan 2 minuuttia' ja kyseenalaistaa sen paikkansa pitävyyden näennäisesti. Seuraavassa virkkeessä Aapo vielä kertoo, ettei itse pysty keskustelemaan persun kanssa kahta minuuttia, mikä ikään kuin haastaa Sakarin väitteen. Koko twiitti on kuitenkin vain retorisesti haastava, sillä viestissä on Sakarin viestin ironisuuden kanssa samanlinjaista ironiaa. Kyseessä onkin Sakarin konstruoiman ironian takaa paljastuvaan mielipiteeseen liittyvä samanmielinen, edellistään vahvempi kannanotto. Tämä tulkinta vahvistuu tarkistamalla Aapon viestiin tulleet tykkäykset, joista yksi on Sakarilta.

Tähän asti käsittelemäni esimerkit ovat sisältäneet toisen keskustelijan twiittiin kohdistuvia vastauksia. *Mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-alkuinen kommentti voidaan kohdistaa myös Twitterin ulkopuoliseen maailmaan (vrt. Wilkinson & Kitzinger 2006: 153). Käsittelem seuraavaksi kahta sellaista tapausta. Twitterissä erilaisten tosi-tv-ohjelmien ja muun viihteen kommentointi on tavallista. Twiittiin voidaan lisätä tv-ohjelman hashtag, jolloin muut samaa ohjelmaa katsovat voivat löytää sen ja osallistua mielipiteiden vaihtoon reagoimalla twiittiin (ks. Salomaa 2019: 14–18). Seuraavissa esimerkeissä kommentoidaan tv-ohjelmia. Maria käsittelee Tanssii tähtien kanssa -ohjelmaa, minkä voi päätellä #mtvttk-hashtagista, joka koostuu ohjelman lähettäjistä (MTV) ja ohjelman nimen akronyymistä (TTK) (esim. 6). Lotta käyttää Big Brother Suomi -ohjelmaan viittaavaa #bbsuomi-hashtagia (esim. 7).

(6) 1 Maria @mariahuttunen

→ **Täh!?** Täähän oli upee tanssi! Tuomarit on väärässä! Sita ja Aleksi rules!

#mtvttk
[4 tykkäystä]

- (7) 1 Lotta @lottatamminen
→ Mitäh? Miksi ne aloittaa ruuvaamisen noista jaloista? Ensin kehikko kasaan ja sitten vasta jalat kiinni. #bbsuomi
[2 tykkäystä]

Täh?!?-aloituksen jälkeen Maria kommentoi tanssiohjelmassa nähtyä esitystä ja sen tuomarointia. Esitystä kehuva virke alkaa *tämä*-demonstratiivipronominilla, joka on muotoiltu puhekieliseksi ja johon on lisätty vastaan väittävä *hän*-liitepartikkeli (Hakulinen 2001b). Sen indeksisen viittauksen kohde selviää seuraavassa twiitin osassa, jossa Maria esittää kaksi kannanottoa. Ensimmäinen on tuomareiden mielipiteeseen kohdistuva ja haastaa tuomareiden episteemisen auktoriteetin (*Tuomarit on väärässä!*). Sillä kritisoidaan tuomareiden toimintaa. Toinen on pudonnutta tanssiparia kannustava kannanotto (*Sita ja Aleksi rules!*). Twiitin aloittava *Täh?!?* kontekstualisoi twiitin affektiseksi jo ennen kannanottojen esittämistä. Kukaan ei ole kommentoinut twiittiä, mutta siihen on tullut neljä samanmielisyyden osoitusta tykkäyksillä.

Lotta puolestaan kirjoittaa omalle Twitter-sivulleen Big Brother -ohjelmasta (*#bbsuomi*). Twiitti alkaa *Mitäh?*-responssilla ja jatkuu syytä hakevalla *miksi*-alkuisella virkkeellä. Sillä kritisoidaan joidenkin henkilöiden (*ne*) toimintaa, esineen jalkojen ruuvaamista (Hirvonen 2016: 76–88). Seuraavassa virkkeessä Lotta esittää ohjeen esineen kokoamiseen. Näin hän asemoi itsensä Big Brother -talon asukkaita tietävämmäksi ja ottaa episteemisen auktoriteettiaseman. Viestin alkuun kirjoitettu *Mitäh?* ohjeistaa lukijan suhtautumaan twiitin loppuosaan kritiikkiin.

Olen käsitellyt tähän asti sellaista alkuasemaisten *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten käyttöä, joka on aineiston tapauksista lähimpänä korjauskäyttöä: keskustelija nostaa edeltä esiin jotain ongelmallista. Korjausilmauksilta näyttävien lekseemien tehtävä ei kuitenkaan liity korjaamiseen, vaan käyttö twiitin alussa muistuttaa vuorovaikutustehtävältään hämmästyneisyyden ilmausta. Wilkinson ja Kitinger (2006) ovat tutkineet englannin hämmästyresponssia, jotka kohdistuvat keskustelukumppanin edeltävään vuoroon (esim. *oh shit, blimey*; ks. myös Koivisto 2011: 53–54, 122–123; Hakulinen & Sorjonen 2012; Vepsäläinen 2019: 67–68, 139–140). Hämmästyresponssi on toista keskustelijaa haastava ja preferoimaton silloin, kun se esitetään sellaisen toisen keskustelijan vuoron jälkeen, jota ei ole konstruoitu hämmästeltyväksi. Käytännössä mikä tahansa vuoro voi kirvoittaa hämmästyresponssin; myös mitä tahansa vuoroa voidaan haastaa korjausaloitteen avulla (Schegloff 2007: 100–104). Hämmästyresponssin jälkeen sama keskustelija voi jatkaa puheenvuoroa. Kuvaus sopii osittain myös *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten alkuasemaiseen käyttöön. Toisaalta siinä hyödynnetään korjausilmausten toimintoa, jolla nostetaan edeltävästä vuorosta esiin jotain tarkempaan käsittelyyn. Huomiota edellä esitetyissä, erimielisissä kommentoissa herättää se, että alkuasemaisen ilmauksen jälkeen voi tulla interrogatiivimuotoinen virke. Vastaanottaja voi käsitellä sitä kysymyksenä (esimerkki 4), mutta kyseessä voi olla myös retorinen kysymys (esimerkki 5). Kysymysmuotoinen jatko saa twiitin alun *mitä(h)*-, *tä(h)*-

tai *hä(h)*-responssinkin näyttämään kysyvältä. Tässä osiossa esitetyissä esimerkeissä *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-alkuinen twiitti on kuitenkin erimielinen kannanotto, jonka alkuasemainen ilmaus ennen kaikkea kontekstualisoi affektiseksi. Kannanotto voi olla myös samanmielinen, ja siirrynkkin nyt tarkastelemaan sellaisia tapauksia.

4.2 *Mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* samanmielisessä kannanotossa

Alkuasemainen *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-ilmauksen käyttö ei ole sidottu tietynlaisen affektin ilmaisuun. Erimielisen puheenvuoron lisäksi ilmaus voi aloittaa myös edeltävän kirjoittajan kanssa samanmielisen kommentin. Puhutussa keskustelussa keskustelija voi kehystää jonkin puheenvuoronsa samanmielistä vastausta kutsuvaksi (Wilkinson & Kitzing 2006). Tarkastelen tässä osiossa tapauksia, joissa *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-ilmauksella alkava twiitti vastaa tällaiseen kutsuun. Esimerkin 8 keskustelun kirjoittaa Pihlan kirjoittama twiitti, jossa hän kertoo tyttärensä koulussa saamasta kielteisestä arvostelusta koskien kotitalouden kokeen työvälineiden nimityksiä (viesti 1). Keskustelu jatkuu kommentitwiitillä (2), jonka alussa on käytetty *mitäh*-lekseemiä.

- (8) 1 Pihla @pihlajokinen [16.29]
 Tytär oli saanut köksänkokeessa miinuspisteitä kutsuttuaan nuolijaa nuolijaksi ja vispilää vispiläksi. Olis pitänyt olla kaapija ja kierrevatkain [79 jakoa, 3570 tykkäystä]
 2 Ilkka @ilkkakoivunen [20.18]
 → Mitähhh!!! Opelle miinuspisteitä. Nuolija on nuolija ja vispilä on vispilä oli sitten mallia mummo tahi pallo...
 [2 tykkäystä, myös Pihla]

Pihla kuvaa tyttärensä koevastauksia kahdella tautologialla (*nuolijaa nuolijaksi ja vispilää vispiläksi*), mikä osoittaa hänen pitävän koevastauksia ilmiselvinä tosiasioina ja tuo tässä kontekstissa asiaan myös affektisen korostuksen (Hurme 2004; Kalliokoski 1990). Hän kertoo tyttären saaneen vastauksilla *miinuspisteitä*. Twiitin toisessa virkkeessä käy ilmi, että kokeen arvostelun mukaan esineet olisi pitänyt nimetä kaapijaksi ja kierrevatkaimiksi. Loppuun lisätty emoji katsoo ylöspäin, suupielet alaspäin. Se voidaan tulkita jonkinlaiseksi silmien pyörittelyksi ja oikeiden koevastausten evaluoinniksi, niihin kohdistuvan pettymyksen osoitukseksi. Twiitti on pieni valituskertomus, joka tuo esille Pihlan tyttären kokeman vääryyden ja kutsuu twiitin lukijoita arvioimaan tapahtunutta samalta kantilta (ks. Günthner 1997; Labov 1972).

Ilkka kommentoi Pihlan kertomusta *Mitähhh!!!*-alkuisella twiitillä. Alun jälkeen hän toistaa edeltävästä viestistä pisteiden antamisen mutta muokkaa sitä niin, että Pihlan kertomuksen implisiittinen väärintekijä, kotitalouden kokeen arvostelun tehnyt opettaja, tulee eksplisiittisesti ilmi ja kielteisen arvioinnin kohteeksi (*opelle miinuspisteitä*). Hän ilmaisee samanmielisyyttä toistamalla Pihlan kirjoittamat tautologiat ja puolustelemalla *vispilä*-sanana käyttöä mainitsemalla erilaisia vispilätyyppejä (mummo- ja pallovispilät). Ilkan kommentti on valituskertomuksen väärintekijän toimintaa kritisoiva ja kertomuksen kertojan (Pihlan) kanssa samanmielinen. Keskustelijat asennoituvat myös

episteemisesti samoin, kun puhe on työvälineiden oikeista nimistä. *Mitähhh!!!*-ilmaus tulee koko esimerkin valossa tulkituksi *sympaattisena*, tunnetilan jakavana reaktiona Pihlan (ja hänen lapsensa) aiempaan kokemukseen (Goffman 1978: 805). Pihla on tykännyt Ilkan samanmielisestä twiitistä.

Seuraavassa esimerkissä keskustellaan Tanssii tähtien kanssa -ohjelmasta. Edellisistä esimerkeistä poiketen alkuasemaisen hämmästelyresponssi esiintyy kolmannen position vuorossa (viesti 3) ja sen kirjoittaja on keskustelun aloittaja itse. Twiitin aloittavan hämmästelyresponssin kannalta olennaista tässä on se, että se liittyy johonkin edellisessä vuorossa (viesti 2) implikoituun yhteiseen tietoon, jota ei ole tuotu vielä ilmi. Enni aloittaa keskustelun kriittisellä kannanotolla tv-ohjelman yhteistanssi-kohtauksesta (viesti 1).

- (9) 1 **Enni** @ennikivinen [21.19]
Kaikki on ihan hyvin kunnes tulee toi vammanen yhteistanssikohtaus
lopputekstien aikana #TTK
[1 jako, 10 tykkäystä, ei Minttua]
2 **Minttu** @minttunieminen [21.27]
@ennikivinen Niin samaa mieltä, mutta H:n mielestä se on paras kohta.
[1 tykkäys: Enni]
3 **Enni** @ennikivinen [21.38]
→ @minttunieminen **Tä?!** Ja se on TV-TUOTTAJA! **What?!**
[6 tykkäystä, myös Minttu]
4 **Minttu** @minttunieminen [22.37]
@ennikivinen On se vähän pelottavaa, mutta kukaan ei ole täydellinen..
[1 tykkäys: Enni]

Minttu kommentoi Ennin twiittiä samanmielisesti (*niin samaa mieltä*, viesti 2). Hän kuitenkin jatkaa twiittiä *mutta*-konjunktioilla, jonka jälkeen tuo keskusteluun kolmannen, H:ksi nimeämänsä henkilön mielipiteen. Minttu kuvailee H:n mielipidettä käyttämällä äärimmäisyysilmausta *paras kohta*. Tanssikohtauksiin positiivisesti suhtautuva arvio on vastakkainen Ennin ja Mintun yhteiseen mielipiteeseen.

Enni on osoittanut samanmielisyyttä tykkäämällä Mintun twiitistä (2). Hän myös vastaa Mintulle *Tä?!-*alkuisella twiitillä (3). Twiitin seuraava virke on merkitty *ja*-alulla jatkoksi Mintun viestiin niin, että tieto tv-tuottajuudesta yhdistyy tanssikohtauksista pitämiseen. Ammatti esitetään suuraakkosin ja huutomerkillä korostettuna (*TV-TUOTTAJA!*), epäodotuksenmukaisena yhdistelmänä tanssikohtauksista pitämiseen. Lisäksi sillä implikoidaan kannanotto, jonka mukaan H:n ei tv-tuottajana kuuluisi pitää yhteistanssikohtauksista. Epäodotuksenmukaisuus korostuu vielä toisessa, omana ortografisena kokonaisuutenaan esitetyssä hämmästelyresponssissa *What?!⁸*.

8. Kuten puhutussa keskustelussa, myös tässä Twitter-keskustelukatkelmassa myöhemmin kuin ensiresponssina esitettävä hämmästelyresponssi osoittaa samanmielisyyttä (Goffman 1978: 805; Wilkin-son & Kitzinger 2006: 161–169). Englannin *what*-leksemin käytöllä vaikuttaa olevan affektisia tehtäviä myös puhutussa suomenruotsissa (Huhtamäki 2022).

Minttu päättää keskustelun samanmielisyyttä implikoivaan vastaukseen (viesti 4), joka on muotoiltu edellistä lievemmäksi kannanotoksi Ennin implikoimaan argumenttiin 'H tykkää yhteistanssikohtauksista vaikka on tv-tuottaja'. Tainion (1996: 91–93; vrt. Pomerantz 1984: 68) mukaan lievämpi kannanotto liittyy usein erimielisyyksiin, mutta tässä sitä on käytetty toisella tapaa.

Tässä osiossa olen näyttänyt, että *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmauksia voidaan käyttää twiitin alussa samanmielisen kannanoton edellä osoittamassa, että edeltävässä viestissä on esitetty jotain yllättymistä aiheuttavaa ja että keskustelija on samalla linjalla edellisen keskustelijan ilmaiseman affektisen asennoitumisen kanssa. Yllättyneisyyden vaikutelma liittyy ilmauksen käyttöön responsiivisesti viestin alussa, ja merkitystä on myös sillä, että kyseessä on korjaustoiminnon implikaation sisältävä ilmaus. Kirjoittajan asennoituminen on tulkittavissa tarkemmin vasta responsia seuraavasta tekstin osasta. Twiitin loppuosa voi osoittaa koko twiitin samanmieliseksi tai erimieliseksi, kuten näytin aiemmin alaluvussa 4.1. Käsittelen vielä lopuksi seuraavassa osiossa sellaista *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten twiitin aloittavaa käyttöä, joka ei selkeästi osoita saman- tai erimielisyyttä vaan ennemmin yllättyneisyyttä.

4.3 *Mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* kontekstualisoimassa yllättyneisyyttä

Twitterissä on tavanomaista kommentoida uutistapahtumia ja ympäröivää maailmaa. Tiina aloittaa esimerkissä 10 uuden keskustelun kertomalla, ettei opi nuorison tapaa käyttää sanoja *naikkonen* ja *nuorukainen*.

- (10) 1 **Tiina** @tiinasaarinen [15.10]
 Sanoja, joita en opi käyttämään nykynuorison tavoin:
 naikkonen
 nuorukainen
 [3 tykkäystä]
- 2 **Jukka** @jukkanurmela [15.15]
 → **Hä**, käyttääkö nykynuoriso nuorukaista?
 [1 tykkäys]
- 3 **Tiina** @tiinasaarinen [15.18]
 Niiden mielestä se on kuka tahansa nuori, siis myös nainen.
 [1 tykkäys]
- 4 **Jukka** @jukkanurmela [15.22]
 Oho, enpä ole törmännyt.

Tiina kertoo, että hänellä on vaikeuksia nuorten käyttämien sanojen kanssa, ja positioi siten itsensä etäälle nuorten sanavalinnoista. Jukka vastaa Tiinan twiittiin *Hä*-alkuisesti (viesti 2) ja nostaa pilkun jälkeen esiin Tiinan viestiin sisältyvän presupposition ('nykynuoriso käyttää sanoja *naikkonen* ja *nuorukainen*') interrogatiivimuotoisella lauseella, tarkistuskysymyksellä. Se osoittaa, että tieto tulee Jukalle uutena ja että hän asettuu eri episteemiseen asemaan kuin Tiina (Heritage 2012a, 2012b). Tämä vastaa kysymykseen (viesti 3) tarkentamalla *nuorukaisen* merkitystä implikoiden samalla myönteisen

vastauksen. Jukan seuraava viesti (4) alkaa interjektioilla *oho*, josta käy ilmi, että hän käsittelee Tiinan kuvaamaa merkitystä uutena ja yllättävänä (ks. Lindeman 2014).

Hä-aloitus siis osoittaa yhdessä sitä seuraavan kysymyksen kanssa hämmästyttä uutta tietoa kohtaan mutta ei osoita samanmielistä tai erimielistä suhtautumista. Myös puhutusta keskustelusta löytyy tapauksia, joissa ei aina voida tietää, onko kannanotto saman- vai erimielinen (Tainio 1996: 87). Edellä esitettyjen näkökulmien lisäksi voidaan kysyä, mitä implikaatioita voi liittyä siihen, että Tiina on alun perin kirjoittanut julkiseen sosiaaliseen mediaan nuorten sanavalinnoista. Aloitustwiitin (1) voikin nähdä myös siltä kantilta, että Tiina käsittelee puheena olevien sanojen käyttöä itselleen uutena ja erikoisena ja kutsuu muita yhtymään näkökulmaansa (Zappavigna 2011). Tässä tulokinnassa Jukka asettuu Tiinan kanssa samoin ihmettelemään nuorten sanavalintoja.

Edellä olen näyttänyt keskusteluita, joissa *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-lekseemi aloittaa toisen keskustelijan twiittiin kohdistuvan kommentin tai kommentoi Twitterin ulkopuolista tapahtumaa. Alkuasemaista responssia voidaan kuitenkin käyttää kontekstualisoimaan yllättäväksi myös keskustelijan itse esiin tuoma asia. Goffman (1978: 804) kuvaa tilanteen, jossa hämmästyksen responssi aloittaa puhutussa keskustelussa uuden keskustelun ja saa vastaanottajan orientoitumaan seuraavaksi kerrottavaan asiaan sekä mahdollisesti motivoi kysymään lisätietoa. Samantyyppiseltä, keskustelua pohjustavalta vihjeeltä vaikuttaa Twitterissä *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*, joka sijaitsee alkuasemaisena keskustelun aloittavassa twiitissä. Tällaisissa tapauksissa on se ero esimerkkeihin 6 ja 7, että lukijalla ei ole pääsyä käsiteltävän tiedon äärelle. Seuraavassa esimerkissä on esillä tapaus, jossa kirjoittaja aloittaa keskustelun säästä *mitä*-sanalla vailla aiempaa kontekstia.

- (11) 1 **Aune** @auneahonen [05.52]
→ **Mitä**, onks siel pakkasta 🧊
[4 tykkäystä]
- 2 **Juha** @juhalahtela [05.54]
Auts. Pitäis lähteä autoilemaan.
[1 tykkäys: Aune]
- 3 **Aune** @auneahonen [06.18]
Aja turvallisesti ❤️

Mitä on erotettu Aunen twiitissä muusta tekstistä pilkulla, ja viesti jatkuu interrogatiivimuotoisella lauseella, vaihtoehtokysymyksellä *onks siel pakkasta*. Preesensin käyttö interrogatiivissa ja alussa oleva *mitä*-hämmästyksen responssi tekevät vaikutelman twiitin välittömyydestä ja spontaaniudesta: Aune on twiitannut heti pakkasen havaittuaan. Kysymyslause päättyy emojiin, jonka päälaki on sininen, silmät pupillittomat, suu ammoltaan ja kädet poskilla. Se kuvastaa kauhistumista.

Juha kommentoi Aunen viestiä ensin *auts*-interjektioilla, joka viittaa yleensä kivun kokemiseen mutta toimii tässä kontekstissa metaforisesti, epämieluisan uutisen vastaanottimena (viesti 2). Sen jälkeen Juha mainitsee, että hänen pitäisi lähteä ajamaan autoa. Hän siis käsittelee Aunen viestiin sisältyvää tietoa uutena. Aune osoittaa yhteisymmärrystä tykkäämällä Juhan vastauksesta ja toivottamalla turvallista ajoa

(viesti 3). Ensimmäisen twiitin aloittava responssi *Mitä* on tässä yhteydessä tulkintaa helpottava kontekstivihje (vrt. Gumperz 1982: 130–152). Se ennakoii sitä, että seuraavaksi kerrottava asia on yllättävä, jopa kauhistuttava, ja muistuttaa myös Goffmanin (1978: 804) kerrottavaa asiaa pohjustavaa hämmästyresponssia. Hämmästellävä asia kuitenkin kerrotaan heti samassa twiitissä sen sijaan, että keskustelija jäisi hämmästyresponssin jälkeen odottamaan toisen keskustelijan vuoroa (vrt. mp.).

Seuraavassa esimerkissä aikaikkuna, johon alkuasemaisen responssin hämmästyneisyys viittaa, on edellistä pidempi. Tällä kertaa käytössä on *mitäh*-lekseemi.

- (12) 1 **Pyry** @pyrykuusinen [08.08]
 → **Mitäh?** Joka-aamuinen siivousrobotti ei tullut vastaan!
 Onkohan se kipeä?
 Puhuttu ikävästi transistorin takana?
 Patterit loppu?
 Perheessä sairastapaus?
 [1 tykkäys]
- 2 **Seija** @seijatimonen [08.19]
 Huomioitko hänet eilen? Jospa tuli paha mieli, kun ihan piti miettiä tervehditkö vai et. Lisäbonus ystävällisyydestä ja jopa juttelusta siivousrobotille (miksi hänellä ei ole nimeä, oletko kysynyt mikä se on?), saatat saada hyvin pitkän loman pehmustetussa kopissa.
 [2 tykkäystä, myös Pyry]

Pyryn twiitti (1) alkaa *Mitäh?*-ilmauksella, jonka jälkeen Pyry kertoo yllättyneensä siitä, että joka-aamuinen kohtaaminen siivousrobotin kanssa ei ole toteutunut. Kauppakeskuksissa ja muissa julkisissa tiloissa voi nykyään nähdä lattioita siivoavia robotteja, jotka ajavat itsenäisesti siivottavassa tilassa. Twiittiin kirjoitettu imperfekti-muoto *ei tullut* kertoo tilanteen, jossa Pyry tavallisesti kohtaa siivousrobotin, jo päättyneen. Alun *Mitäh?*-responssi kohdistuu Twitterin ulkopuolisen elämän tapahtumaan, joka on jo selkeästi menneisyydessä. Se pohjustaa laajempaa hämmästyelajaksoa, jossa esitetään kertomuksellisesti inhimillistäen useita kysymyksiä robotin voinnista. Seija jatkaa Pyryn aloittamaa topiikkia pohtimalla, onko robotti mahdollisesti pahoittanut mielensä edellisenä päivänä (viesti 2).

Analyyseissä on käynyt ilmi, että *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* esiintyvät Twitterissä alkuasemaisessa käytössä kahden eri ilmiön, korjausilmauksen ja affektisen hämmästyresponssin, rajalla. Näitä lekseemejä käytetään puhutussa keskustelussa avoimina korjausaloitteina, ja niiden alkuasemainen, partikkelimainen tai interjektioimainen käyttö on sen käyttötavan laajennus.⁹ Ne ohjeistavat lukijaa tulkitsemaan seuraavaksi tulevan tekstin osan kannanottona tai jollain tapaa yllättymistä kuvaavana. Puhu-

9. Ilmiö on tämän tutkimuksen piiriä laajempi. Ainakin *täh* ja *hä* esiintyvät alkuasemaisena myös chatmuotoisissa IRC-keskustelussa (Internet Relay Chat), jota käydään yleensä vakiintuneissa keskusteluryhmissä erillisen ohjelman avulla (NurmiKari 2013: 51–54). Lisäksi olen löytänyt Twitteristä erikielisiä twiittejä, joissa sama ilmiö toistuu. Esimerkiksi saksankielisissä twiiteissä voidaan käyttää *hä*-aloitusta alkuasemaisena affektisena responssina kannanoton edellä.

tussa keskustelussa samanmieliset kannanotot voidaan tuottaa hieman päällekkäin ensimmäisen kannanoton kanssa ja erimieliset viipeellä (Pomerantz 1984: 69–70; Tainio 1996: 89; Couper-Kuhlen 2012), mutta alkuasemainen *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-ilmaus on ambivalentti eikä paljasta, onko sen kirjoittaja aikeissa osoittaa saman- tai erimielisyyttä. Twitter-keskustelussa asennoitumisen ero voidaan näyttää ilmauksen jälkeen kirjoitetussa kannanotossa. Samanmielinen tai erimielinen kannanotto voi liittyä edellisen keskustelijan suoraan tai implikoiden esittämään kannanottoon.

Ilmausten käyttö viestin alussa on kirjoitettuun ympäristöön, Twitteriin, vakiintunut affektin ja asennoitumisen ilmaisemisen keino. Tutkimuksessani ei ole nousut esiin havaintoja, joiden mukaan näillä kolmella lekseemillä olisi toisistaan eroavia vuorovaikutustehtäviä. *Mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-aloituksesta ja selittävästä jatkosta koostuva twiitti muistuttaa Goffmanin (1978: 807) kuvaamaa kaksiosaista vuoroa (engl. *two-move turn*), joka alkaa hämmästelyresponssilla ja jatkuu toisella toiminnalla. Sellaisen vuoron vastaanottajalle on luontevaa vastata vain vuoron jälkimmäiseen osaan. Olen näyttänyt, että myös *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-responssilla alkaviin twiitteihin annetut toisten keskustelijoiden vastaukset kohdistuvat twiitin loppuosaan. Tällöin alkuun kirjoitettu *mitä(h)*, *tä(h)* tai *hä(h)* tulee tulkituksi affektin ilmaisimena, hämmästelyresponssina ja interjektiomaisena partikkelina.

Kurhilan ja Liljan (2017: 226–229) kuvaamat erimielisyyden ilmaisua ennakoivat, prosodially affektiseksi merkityt toistot puhutussa keskustelussa ovat sekventiaalisen paikan ja vuorovaikutustehtävän kannalta lähellä kuvaamaani ilmausten *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* alkuasemaista käyttöä (ks. myös Benjamin & Walker 2013; Stevanovic, Hakulinen & Vatanen 2020). Heidän aineistossaan toistetaan jokin leksikaalinen osa edellä olleesta vuorosta prosodisesti merkittynä. Sitä seuraa toisen keskustelijan lyhyt vahvistus, ja sen jälkeen toiston ilmaissut keskustelija selittää, että toistettavan elementin sisältämässä vuorossa oli jonkinlainen ongelma. Kuvaamani *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-responssilla alkavat tapaukset muistuttavat edellä kuvattua rakennetta, jossa ensin osoitetaan affektisellä korjausaloitteella, että edellä on ongelma, ja sen jälkeen ongelmasta kerrotaan tarkemmin. Analysoimissani tapauksissa väliin ei kuitenkaan tule toisen keskustelijan vastausta, vaan affektista asennoitumista osoittava responssi ja selitys kirjoitetaan samaan twiittiin. Huomautettakoon, että tämä tutkimus ei sisällä väitteitä, joiden mukaan näiden toimintojen mahdolluttaminen yhteen puheenvuoroon (twiittiin) olisi seurausta keskustelun asynkronisuudesta. Päinvastoin aiemmasta tutkimuksesta ja sanakirjoista löytyvien mainintojen perusteella on syytä olettaa, että kuvaamani ilmiö löytyy muualtakin kuin Twitteristä.

5 Pohdintaa

Olen käsitellyt *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten käyttöä Twitterissä ja tarkastellut erilaisia tapauksia, joissa niitä käytetään affektisesti twiitin alussa. Affektisuus perustuu ensinnäkin ilmausten käyttöön hämmästelyresponssin sekventiaalisella paikalla, vastauksena johonkin erikoiseen tapahtumaan tai hämmästyttäen kirjoittavaan keskusteluvuoroon. Toiseksi voidaan tulkita, että lekseemeihin *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)*, joita käy-

tetään toisaalla avoimina korjausaloitteina, sisältyy puheenvuoron aloittavassakin asemassa jonkinlainen yllätyksen ja ongelman osoittamisen implikaatio. Kun lekseemiä käytetään pidemmän puheenvuoron alussa eikä yksin, se ei kuitenkaan pyydä vastaanottajalta korjausta vaan nostaa esiin ja kyseenalaistaa jotakin edellä esitettyä.

Keskusteluntutkimuksessa on tehty aiemmin yksittäisiä havaintoja suomen kielen avoimina korjausaloitteina käytettävien lekseemien muista kuin korjaamiseen liittyvistä tehtävistä. Routarinne (2003: 172) kuvaa tapauksen, jossa avoimen korjausaloitteen näköistä vuoroa käytetään topikalisoimiseen (ks. myös Schegloff 1997), ja Haakana (2008: 100) on analysoinut tapausta, jossa kohostetulla prosodially tuotettu *täh*-responssi on vuoron ainoa elementti ja jossa sitä käytetään uutisen vastaanottimena korjauskäytön sijaan. Aiemmassa kirjoitettuun keskusteluun kohdistuvassa tutkimuksessani olen näyttänyt, että avoin korjausaloite voi sisältää affektisuutta IRC-keskustelussa (Nurmikari 2013) ja että myös toisenlaisen korjausilmauksen, *eiku*-partikkelin, tehtävät ovat moninaisempia kuin vain korjaamiseen liittyviä (Nurmikari 2021; vrt. Sorjonen & Laakso 2005; ks. myös Haakana & Visapää 2014). Tiettyyn vuorovaikutukselliseen tehtävään vakiintuneessa sekventiaalisessa paikassa voidaan käyttää useita eri kielellisiä keinoja samaan toimintaan (Goffman 1978: 811; Couper-Kuhlen 2009; myös Nurmikari 2013). Voidaan olettaa, että myös alkuasemaisten *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten kanssa käytetään rinnakkain erilaisia lekseemejä ja muita kielellisiä keinoja.

Goffmanin (1978) mukaan lekseemiksi muotoillut ja kielellisesti konventionaalistuneet hämmästelyresponssit ovat keinotekoisempia ja ritualisoituneempia vuorovaikutuskeinoja kuin hallitsemattomammat, huudahdusmaiset interjektiot. Goffman (mts. 811) ja Sandlund (2004: 260–264) ovat kuvanneet myös hämmästelyresponssityypin, joka esitetään liioitellusti. Näihin ajatuksiin peilattuna kuvaamani korjausilmausten käyttö voidaan nähdä performatiivisena tekona, joka tuo kirjoitettuun keskusteluun vuorovaikutuksellisuuden ja läheisen yhteyden vaikutelmaa huolimatta siitä, että keskustelijat ovat fyysisesti ja ajallisesti etäällä toisistaan. Pelkän Twitter-aineistosta tehdyn tutkimuksen perusteella ei kuitenkaan voida väittää, että kyseessä olisi yksin kirjoitetun keskustelun käytäntö.

Tutkimukseni avaa uusia tutkimuskysymyksiä. Erilaisten korjausilmausten tutkimusta olisi nyt hyödyllistä jatkaa keräämällä tuore, monipuolinen yhdistelmäaineisto puhutusta ja kirjoitetusta vuorovaikutuksesta. Siitä voitaisiin tarkastella, käytetäänkö *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmauksia affektisen asennoitumisen ilmaisemiseen ja kannanoton aloittamiseen myös Twitterin ulkopuolella, esimerkiksi puhutussa keskustelussa. Laajemmassa tarkastelussa voitaisiin kiinnittää huomiota siihen, millaista affektisuutta näiden ilmausten käyttöön liittyy eri sekventiaalisissa asemissa ja erilaisissa keskusteluympäristöissä.

Lähteet

- BENJAMIN, TREVOR & WALKER, TRACI 2013: Managing problems of acceptability through high rise-fall repetitions. – *Discourse Processes* 50 (2) s. 107–138. <https://doi.org/10.1080/0163853X.2012.739143>.

- CARLSON, LAURA 2014: *Anteeksipyyntöjen kontekstit keskustelussa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- COUPER-KUHLEN, ELIZABETH 2009: A sequential approach to affect. The case of ‘disappointment’. – Haakana, Markku, Laakso, Minna & Lindström, Jan (toim.), *Talk in interaction. Comparative dimensions* s. 94–123. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/sflin.14>.
- 2012: Exploring affiliation in the reception of conversational complaint stories. – Anssi Peräkylä & Marja-Leena Sorjonen (toim.), *Emotion in interaction* s. 113–146. Oxford: University Press.
- DITCHFIELD, HANNAH 2021: Ethical challenges in collecting and analysing online interactions. – Joanne Meredith, David Giles & Wyke Stommel (toim.), *Analysing digital interaction* s. 23–40. Springer International Publishing AG. https://doi.org/10.1007/978-3-030-64922-7_2.
- DREW, PAUL 1997: ‘Open’ class repair initiators in response to sequential sorts of troubles in conversation. – *Journal of Pragmatics* 28 (1) s. 69–101.
- DREW, PAUL – WALKER, TRACI – OGDEN, RICHARD 2013: Self-repair and action construction. – Makoto Hayashi, Geoffrey Raymond & Jack Sidnell (toim.), *Conversational repair and human understanding* s. 113–147. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511757464>.
- DU BOIS, JOHN W. 2007: The stance triangle. – Robert Englebretson (toim.), *Stancetaking in discourse. Subjectivity, evaluation, interaction* s. 139–182. Amsterdam: John Benjamins.
- EGBERT, MARIA 1997: Some interactional achievements of other-initiated repair in multi-person conversation. – *Journal of Pragmatics* 27 (5) s. 611–634.
- ENFIELD, N. J. – DINGEMANSE, MARK – BARANOVA, JULIJA – BLYTHE, JOE – BROWN, PENELOPE – DIRKMEYER, TYKO – DREW, PAUL – FLOYD, SIMEON – GIPPER, SONJA – GÍSLADÓTTIR, RÓSA – HOYMAN, GERTIE – KENDRICK, KOBIN H. – LEVINSON, STEPHEN C. – MAGYARI, LILLA – MANRIQUE, ELIZABETH – ROSSI, GIOVANNI – SAN ROQUE, LILA – TORREIRA, FRANCISCO 2013: Huh? What? – A first survey in 20 languages. – Makoto Hayashi, Geoffrey Raymond & Jack Sidnell (toim.), *Conversational repair and human understanding* s. 543–597. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511757464>.
- GANANDER, CHRISTFRID 1997 [1787; 1937–1940]: *Nytt Finskt Lexicon*. Alkuperäis-käsikirjoituksesta ja sen näköispainoksesta toimittanut Liisa Nuutinen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- GARCIA, ANCELA CORA – JACOBS, JENNIFER BAKER 1999: The eyes of the beholder. Understanding the turn-taking system in quasi-synchronous computer-mediated communication. – *Research on Language and Social Interaction* 32 (4) s. 337–367. https://doi.org/10.1207/S15327973rls3204_2.
- GAWNE, LAUREN – MCCULLOCH, GRETCHEN 2019: Emoji as digital gestures. – *Language@Internet* 17. <https://www.languageatinternet.org/articles/2019/gawne> (11.5.2023).
- GILES, DAVID – STOMMEL, WYKE – PAULUS, TRENA – LESTER, JESSICA – REED, DARREN 2015: Microanalysis of online data. The methodological development of “digital CA”. – *Discourse, Context & Media* 7 s. 45–51. <http://dx.doi.org/10.1016/j.dcm.2014.12.002>.
- GOFFMAN, ERVING 1978: Response cries. – *Language* 54 (4) s. 787–815.
- GUMPERZ, JOHN 1982: *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GÜNTHER, SUSANNE 1997: Complaint stories. Constructing emotional reciprocity among women. – Helga Kotthoff & Ruth Wodak (toim.), *Communicating gender in context*

- s. 179–218. John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/pbns.42.10gun>.
- HAAKANA, MARKKU 2008: Kieli toimintana. Keskusteluanalyysin näkökulma. – Tiina Onikki-Rantajääskö, Mari Siirainen & Hanna Ylönen (toim.), *Kieltä kohti* s. 86–104. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- 2011: Mitä ja muut avoimet korjausaloitteet. – *Virittäjä* 115 (1) s. 36–67.
- HAAKANA, MARKKU – KURHILA, SALLA 2009: Other-correction in everyday interaction. Some comparative aspects. – Markku Haakana, Minna Laakso & Jan Lindström (toim.), *Talk in interaction. Comparative dimensions* s. 152–179. Helsinki: Finnish Literature Society.
- HAAKANA, MARKKU – KURHILA, SALLA – LILJA, NIINA – SAVIJÄRVI, MARJO 2016: Kuka, mitä, häh? Korjausaloitteet suomalaisessa arkikeskustelussa. – *Virittäjä* 2 (2) s. 255–292.
- HAAKANA, MARKKU – VISAPÄÄ, LAURA 2014: *Eiku* – korjauksen partikkeli? – *Virittäjä* 118 (1) s. 41–71.
- HAKULINEN, AULI 2001a: Eräistä diskurssipartikkelin *kyl(lä)* käyttötavoista keskustelussa. – Lea Laitinen, Pirkko Nuolijärvi, Marja-Leena Sorjonen & Maria Vilks (toim.), *Lukemisto. Kirjoituksia kolmelta vuosikymmeneltä* s. 412–434. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2001b: Liitepartikkelin *-han/-hän* syntaksia ja pragmatiikkaa. – Lea Laitinen, Pirkko Nuolijärvi, Marja-Leena Sorjonen & Maria Vilks (toim.), *Lukemisto. Kirjoituksia kolmelta vuosikymmeneltä* s. 44–90. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HAKULINEN, AULI – SORJONEN, MARJA-LEENA 2011: Ways of agreeing with negative stance taking. – Tanya Stivers, Lorenza Mondada & Jakob Steensig (toim.), *The Morality of knowledge in conversation* s. 235–256. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511921674.011>.
- 2012: Being equivocal. – Anssi Peräkylä & Marja-Leena Sorjonen (toim.), *Emotion in interaction* s. 147–173. Oxford: University Press.
- HARJUNPÄÄ, KATARIINA – MONDADA, LORENZA – SVINHUFVUD, KIMMO 2018: The coordinated entry into service encounters in food shops. Managing interactional space, availability, and service during openings. – *Research on Language and Social Interaction* 51 (3) s. 271–291. <https://doi.org/10.1080/08351813.2018.1485231>.
- HARLE, JENNI 2011: *Itsekorjaus huumorin keinona verkkokeskustelussa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- HERITAGE, JOHN 2012a: Epistemics in action. Action formation and territories of knowledge. – *Research on Language and Social Interaction* 45 (1) s. 1–29. <https://doi.org/10.1080/08351813.2012.646684>.
- 2012b: The epistemic engine. Sequence organization and territories of knowledge. – *Research on Language & Social Interaction* 45 (1) s. 30–52. <http://dx.doi.org/10.1080/08351813.2012.646685>.
- HERLIN, ILONA 1997: *Suomen kielen koska-konjunktion merkitys ja merkityksenkehitys*. Suomi 183. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HIRVONEN, LINDA 2016: *Miksi-kysymysten tehtävistä arkikeskustelussa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- HUHTAMÄKI, MARTINA 2015: The interactional function of prosody in repair initiation. Pitch height and timing of *va* 'what' in Helsinki Swedish. – *Journal of Pragmatics* 90 s. 48–66. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2015.10.006>.
- 2022: Esitelmä AFinLA:n konferenssissa. Turun yliopisto, 29.10.2022.
- HURME, TUURE 2004: Turhaa toistoa? – *Kielikello* 3/2004. <https://www.kielikello.fi/-/turhaa-toistoa->.

- ISOTALUS, PEKKA – JUSSILA, JARI – MATIKAINEN, JANNE 2018: Twitter viestintänä ja sosiaalisen median ilmiönä. – Pekka Isotalus, Jari Jussila & Janne Matikainen (toim.), *Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot* s. 9–30. Tampere: Vastapaino.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1990: Tautologinen rinnastus. Tyylihistoriasta pragmatiikkaan. – *Virittäjä* 94 (2) s. 180–195.
- KITZINGER, CELIA 2013: Repair. – Jack Sidnell & Tanya Stivers (toim.), *The handbook of conversation analysis* s. 229–256. Oxford: Wiley-Blackwell.
- KOIVISTO, AINO 2011: *Sanomattakin selvää? Ja, mutta ja että puheenvuoron lopussa*. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-7323-6>.
- KOIVISTO, AINO – VIRTANEN, MIKKO T. – VEPSÄLÄINEN, HEIDI 2023: Applying conversation analysis to digital interaction. – Aino Koivisto, Heidi Vepsäläinen & Mikko T. Virtanen (toim.), *Conversation analytic perspectives to digital interaction. Practices, resources, and affordances* s. 7–40. Studia Fennica Linguistica. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/sflin.22>.
- Kotus 2021: Kuukauden sana lokakuussa 2021 on boomer. https://www.kotus.fi/nyt/kuukauden_sana/kuukauden_sanat_2021/kuukauden_sana_lokakuussa_2021_on_boomer.36958.news (26.5.2023).
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus 2022. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi> (26.5.2023).
- KURHILA, SALLA – LILJA, NIINA 2017: Toisto ja korjauksen rajat. – *Virittäjä* 121 (2) s. 213–243.
- KÖNIG, KATHARINA 2019: Stance taking with ‘laugh’ particles and emojis. Sequential and functional patterns of ‘laughter’ in a corpus of German WhatsApp chats. – *Journal of Pragmatics* 142 s. 156–170. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2019.01.008>.
- LABOV, WILLIAM 1972: *Language in the inner city. Studies in the Black English vernacular*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- LAITINEN, MIKKO – PAULASTO, HELI – MERILÄINEN, LEA 2020: Samaa aikaan somessa. Havaintoja englannin kielen käytöstä itäsuomalaisessa tviittivirrassa. – Leena Kolehmainen, Helka Riionheimo & Milla Uusitupa (toim.), *Ääniä idästä* s. 229–269. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LEE, HEEJU – SOHN SUNG-OCK 2022: From interrogative to disaffiliative stance marker. An analysis of *mwusun* ‘what’ in Korean conversation. – *Journal of Pragmatics* 198 s. 73–92. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2022.06.001>.
- LILJA, NIINA 2010: *Ongelmista oppimiseen. Toisen aloittamat korjausjaksot kakkoskielisessä keskustelussa*. Jyväskylän yliopisto.
- LINDEMAN, INKERI 2014: *Oho-interjektio keskustelussa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- LINDSTRÖM, JESSICA 2020: *Raidivuorovaikutuksen kokonaisrakenne. Keskustelunanalyttinen tutkielma kahdesta pelitapahtumasta*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- MARWICK, ALICE E. – BOYD, DANAH 2010: I tweet honestly, I tweet passionately. Twitter users, context collapse, and the imagine audience. – *new media & society* 13 (1) s. 114–133. <https://doi.org/10.1177/1461444810365313>.
- MEREDITH, JOANNE – GILES, DAVID – STOMMEL, WYKE J. P. 2021: Introduction. The microanalysis of digital interaction. – Joanne Meredith, David Giles & Wyke J. P. Stommel (toim.), *Analysing digital interaction* s. 1–21. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-64922-7_1.

- MONDADA, LORENZA 2016: Challenges of multimodality. Language and the body in social interaction. – *Journal of Sociolinguistics* 20 (3) s. 336–366. https://doi.org/10.1111/josl.1_12177.
- NIEMI, JARKKO 2014: Two ‘yeah but’ formats in Finnish. The prior action engaging *nii mut* and the disengaging *joo mut* utterances. – *Journal of Pragmatics* 60 s. 54–74. <http://dx.doi.org/10.1016/j.pragma.2013.10.008>.
- NURMIKARI, HELENA 2013: *Avoimet korjausaloitteet IRC-keskustelussa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201402071405>.
- 2021: #eiku – itsekorjauksesta moniäänisyyteen. – *Virittäjä* 125 (3) s. 347–376. <https://doi.org/10.23982/vir.98010>.
- 2023: The Finnish *anteeks(i) mitä* ‘sorry what’ as a resource for expressing affect on Twitter. – Aino Koivisto, Heidi Vepsäläinen & Mikko Virtanen (toim.), *Conversation analytic perspectives to digital interaction. Practices, resources, and affordances* s. 148–169. Helsinki: Finnish Literature Society.
- NS = *Nykysuomen sanakirja*. Helsinki: WSOY 1951–1961.
- NYKÄNEN, ELISE – KOIVISTO, AINO 2016: Fictional dialogue and the construction of interaction in Rosa Liksom’s short stories. – *International Journal of Literary Linguistics* 5 (2) s. 1–30.
- PAJO, KATI 2013: *Joint multimodal management of hearing impairment in conversations at home. Implications for communication therapy*. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-9413-2>.
- PIENIMÄKI, HANNA-MARI – VÄISÄNEN, TUOMAS – HIIPPALA, TUOMO 2023: Making sense of linguistic diversity in Helsinki, Finland. The timespace of affects in the linguistic landscape. – *Journal of Sociolinguistics*. <https://doi.org/10.1111/josl.12633>.
- POMERANTZ, ANITA 1984: Agreeing and disagreeing with assessments. Some features of preferred/dispreferred turn shapes. – J. M. Atkinson & John Heritage (toim.), *Structures of social action. Studies in conversation analysis* s. 57–101. Cambridge: Cambridge University Press.
- 1986: Extreme case formulations. A way of legitimizing claims. – *Human Studies* 9 s. 219–229.
- RAEVAARA, LIISA 2009: ”Nyt täytyy ostaa kun tuli vähä rahaa tosta monivedosta”. Asiakkaan ja myyjän kootut selitykset. – Hanna Lappalainen & Liisa Raevara (toim.), *Kieli kioskilla. Tutkimuksia kioskiasioinnin rutiineista* s. 231–262. Tietolipas 219. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- RAHTU, 2006: *Sekä että. Ironia koherenssina ja inkoherenssina*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- ROUTARINNE, SARA 2003: *Tytöt äänessä. Parenteesit ja nouseva sävelkulku kertojan vuorovaikutuskeinoina*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- RUOHO, IRIS – KUUSIPALO, JAANA 2018: Läsnaolon valtaa. Poliitiikan ja median eliitti-verkostot Twitterissä. – Pekka Isotalus, Jari Jussila & Janne Matikainen (toim.), *Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot* s. 51–65. Tampere: Vastapaino.
- SACKS, HARVEY 1992a–b: *Lectures on conversation 1 & 2*. Toimittanut Gail Jefferson. Oxford: Blackwell.
- SACKS, HARVEY – SCHEGLOFF, EMANUEL A. – JEFFERSON, GAIL 2016 [1974]: Keskustelun vuorottelujäsenyyksen perussystematiikka. – *Virittäjä* 119 (3) verkkoliite.
- SALOMAA, ELINA 2019: *Television ja Twitterin risteyksessä. Sosiaalinen televisio vuorovaikutuksen ja mediatapahtumaan osallistumisen välineenä*. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7869-3>.

- 2020: ”Nyt Litti järki käteen!” Televisiolle suunnatut direktiivit #ylemmfutis-tviiteissä.
– *Virittäjä* 124 (3) s. 352–379.
- SANDLUND, ERICA 2004: *Feeling by doing. The social organization of everyday emotions in academic talk-in-interaction*. Karlstad: Universitetsstryckeriet.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. 1987: Some sources of misunderstanding in talk-in-interaction.
– *Linguistics* 25 (1) s. 201–218.
- 1997: Practices and actions. Boundary cases of other-initiated repair. – *Discourse Processes* 23 (3) s. 499–545. <https://doi.org/10.1080/01638539709545001>.
- 2007: *Sequence organization in interaction. A primer in conversation analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. – JEFFERSON, GAIL – SACKS, HARVEY 1977: The preference for self-correction in the organization of repair in conversation. – *Language* 53 (2) s. 361–382.
- SCHÖNFELDT, JULIANE – GOLATO, ANDREA 2003: Repair in chats. A conversation analytic approach. – *Research on Language & Social Interaction* 36 (3) s. 241–284. https://doi.org/10.1207/S15327973RLSI3603_02.
- SCOTT, KATE 2021: The pragmatics of rebroadcasting content on Twitter. How is retweeting relevant? – *Journal of Pragmatics* 184 s. 52–60. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.07.022>.
- SELTING, MARGRET 1996: Prosody as an activity-type distinctive cue in conversation. The case of so-called “astonished” questions in repair initiation. – Elizabeth Couper-Kuhlen & Margret Selting (toim.), *Prosody in conversation. Interactional studies* s. 231–270. Cambridge: Cambridge University Press.
- SIVINEN, TUIJA 1996: Verbiloppuiset lauseet keskustelupuheessa. – Auli Hakulinen (toim.), *Suomalaisen keskustelun keinoja II* s. 109–139. Kieli 10. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- SORJONEN, MARJA-LEENA 1997: Korjausjäsenitys. – Liisa Tainio (toim.), *Keskusteluanalyysin perusteet* s. 111–137. Tampere: Vastapaino.
- SORJONEN, MARJA-LEENA – HAKULINEN, AULI 2009: Alternative responses to assessments. – Jack Sidnell (toim.), *Conversation analysis. Comparative perspectives* s. 281–303. *Studies in interactional sociolinguistics* 27. Cambridge: Cambridge University Press.
- SORJONEN, MARJA-LEENA – LAAKSO, MINNA 2005: Katko vai eiku? Itsekorjauksen aloitustavat ja vuorovaikutustehtävät. – *Virittäjä* 109 (2) s. 244–271.
- SORJONEN, MARJA-LEENA – PERÄKYLÄ, ANSSI 2012: Introduction. – Anssi Peräkylä & Marja-Leena Sorjonen (toim.), *Emotion in interaction* s. 3–15. Oxford: University Press.
- STEVANOVIC, MELISA – HAKULINEN, AULI – VATANEN, ANNA 2020: Prosody and grammar for other-repetitions in Finnish. Repair initiations, registerings and affectivity. – *Language in Society* 49 (4) s. 553–584. <https://doi.org/10.1017/S0047404520000044>.
- STIVERS, TANYA 2005: Modified repeats. One method for asserting primary rights from second position. – *Research on Language & Social Interaction* 38 (2) s. 131–158. https://doi.org/10.1207/s15327973rlsi3802_1.
- 2008: Stance, alignment, and affiliation during storytelling. When nodding is a token of affiliation. – *Research on Language & Social Interaction* 41 (1) s. 31–57. <http://dx.doi.org/10.1080/08351810701691123>.
- Suomen kielen perussanakirja*. Helsinki: Valtion painatuskeskus & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1990–1994.
- TAINIO, LIISA 1996: Kannanotoista arkikeskustelussa. – Auli Hakulinen (toim.), *Suomalaisen keskustelun keinoja II* s. 81–108. Kieli 10. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

- 1997: Preferenssijäsennys. – Liisa Tainio (toim.), *Keskusteluanalyysin perusteet* s. 93–110. Tampere: Vastapaino.
- TIITTULA, LIISA – NUOLIJÄRVI, PIIRKKO 2013: *Puheen illuusio suomenkielisessä kauno-kirjallisuudessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- TIITTULA, LIISA – VOUTILAINEN, EERO 2016: Puhe, kirjoitus ja puheen muuttaminen kirjoitukseksi. – Liisa Tiittula & Pirkko Nuolijärvi (toim.), *Puheesta tekstiksi. Puheen kirjallisen esittämisen alueita, keinoja ja rajoja* s. 29–62. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- VEPSÄLÄINEN, HEIDI 2019: *Suomen no-partikkeli ja kysymyksiin vastaaminen keskustelussa*. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5189-6>.
- VIRTANEN, MIKKO T. – JUVONEN, RIITTA 2018: Moniäänisyys, vuorottelu ja kerronta. Alisteisen interrogatiivilauseen sisältävät rakenteet blogivuorovaikutuksessa. – Toini Rahtu, Susanna Shore & Mikko T. Virtanen (toim.), *Kirjoitettu vuorovaikutus* s. 179–213. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- VIRTANEN, MIKKO T. – VEPSÄLÄINEN, HEIDI – KOIVISTO, AINO 2021: Managing several simultaneous lines of talk in Finnish multi-party mobile messaging. – *Discourse, Context & Media* 39. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2020.100460>.
- VIRTANEN, TUIJA 2022: Virtual performatives as face-work practices on Twitter. Relying on self-reference and humour. – *Journal of Pragmatics* 189 s. 134–146. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.12.014>.
- VISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA-RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoersio. <https://scripta.kotus.fi/visk> (26.5.2023).
- WIKSTRÖM, PETER 2017: *I tweet like I talk. Aspects of speech & writing on Twitter*. Karlstad: Karlstad University.
- WILKINSON, SUE – KITZINGER, CELIA 2006: Surprise as an interactional achievement. Reaction tokens in conversation. – *Social Psychology Quarterly* 69 (2) s. 150–182.
- ZAPPAVIGNA, MICHELE 2011: Ambient affiliation. A linguistic perspective on Twitter. – *new media & society* 13 (5) s. 788–806. <https://doi.org/10.1177/1461444810385097>.
- ZAPPAVIGNA, MICHELE – MARTIN, J. R. 2018: #Communicating affiliation. Social tagging as resource for aligning around values in social media. – *Discourse, Context & Media* 22 s. 4–12. <http://dx.doi.org/10.1016/j.dcm.2017.08.001>.

The Finnish *mitä(h)*, *tä(h)* and *hä(h)* ('what') as tweet-initial responses on Twitter

The article analyses the tweet-initial use of *mitä(h)*, *tä(h)* and *hä(h)* ('what') in interactions on Twitter. In spoken interaction, these expressions function as open-class repair initiators. However, on a social-media platform, where conversations are mostly carried out in written form, the need for open-class repair initiation is different and is not often conducted. The study takes advantage of Digital Conversation Analysis in examining the tweet-initial use of these expressions. This use is different to that of spoken conversations. The data comprises 261 tweets and related interactions.

The study shows that, *mitä(h)*, *tä(h)* and *hä(h)* are used tweet-initially as affective response cries in tweets that comment on other Twitter users' tweets. Such a tweet-initial response is then followed by an assessment that explicates the writer's stance on the topic at hand. The assessment can be proffered both in agreement or disagreement. Moreover, *mitä(h)*, *tä(h)* or *hä(h)* can also be used at the beginning of a conversation thread, indicating the writer's affective stance on a topic or event outside Twitter, inviting readers to affiliate with this opinion or stance.

The tweet-initial *mitä(h)*, *tä(h)* or *hä(h)* does not reveal the quality of the writer's affective stance, nor do the different lexemes fulfil different interactional purposes. While denoting affect, the tweet-initial *mitä(h)*, *tä(h)* or *hä(h)* resembles the response cry of spoken interactions and, moreover, turn-initial particles. In addition, it echoes the repair practices of spoken interactions, suggesting a problematic topic for further discussion. These expressions are used to construct affective stance and a feeling of spontaneity, which, according to the analysis, is also related to performativity.

***Mitä(h), tä(h) ja hä(h)* twiitin aloittavana responssina Twitterissä**

Artikkeli käsittelee *mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmausten käyttöä Twitter-keskustelussa. *Mitä(h)*-, *tä(h)*- ja *hä(h)*-ilmauksia käytetään puhutussa keskustelussa avoimina korjausaloitteina. Sosiaalisen median keskustelualustalla, jossa keskustelu on pääosin kirjoitettua, avoimille korjausaloitteille ei kuitenkaan ole samanlaista tarvetta kuin puheessa eikä niitä käytetä korjaustoimintoihin juurikaan. Digitaalista keskusteluanalyysiä hyödyntävä tutkimus keskittyy näiden ilmausten sekventiaaliin asemaan twiitin alussa, joka poikkeaa puhutun keskustelun käytänteistä. Aineistona on 261 twiittiä ja niihin liittyvät keskustelut.

Tutkimus osoittaa, että *mitä(h)*, *tä(h)* ja *hä(h)* esiintyvät toisen keskustelijan twiittiä kommentoivan twiitin alussa affektisena hämmästelyresponssina. Sitä seuraa samassa twiitissä kannanotto, joka eksplikoi kirjoittajan asennoitumisen puheena olevaan asiaan. Kannanotto voi olla erimielinen tai samanmielinen. *Mitä(h)*, *tä(h)* tai *hä(h)* voi olla myös keskustelulangan alussa osoittamassa kirjoittajan affektistä asennoitumista johonkin Twitterin ulkopuoliseen asiaan ja kutsumassa muita keskustelijoita jakamaan kirjoittajan mielipide tai asennoituminen.

Twiitin alkuun kirjoitettu *mitä(h)*-, *tä(h)*- tai *hä(h)*-ilmaus ei paljasta kirjoittajan asennoitumisen laatua, eikä eri lekseemeillä ole keskenään erilaisia vuorovaikutustehtäviä. Alkuasemaisesti käytetty *mitä(h)*, *tä(h)* tai *hä(h)* muistuttaa puhutun keskustelun hämmästelyresponssia ja vuoronalkuisia, affektia ilmaisevia partikkeleita. Se myös kaiuttaa puhutun keskustelun korjauskäytänteitä nostamalla edeltä jonkin ongelmallisen asian tarkempaan käsittelyyn. Ilmauksilla rakennetaan keskusteluun affektisuutta ja spontaaniuden tuntua, mihin liittyy analyysin perusteella performatiivisuutta.

Kirjoittajan yhteystiedot:
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Kirjoittaja on väitöskirjatutkija Helsingin yliopistossa.